

คอลัมน์ "จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันศุกร์ที่ 7 กรกฎาคม 2538

คู่มือนักเลือกตั้ง (4) ตอนสู่อันตรกิริยา

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

นักเลือกตั้งที่ประสบชัยชนะในสนามเลือกตั้ง หากเป็นนักเลือกตั้งหน้าใหม่ก็ต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่และเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของนักเลือกตั้ง แต่ถ้าเป็นนักเลือกตั้งหน้าเก่าก็เป็น การทอไปตามถนนการเมืองสายเดิม ชัยชนะในการเลือกตั้งช่วยเพิ่ม 'ราคา' ของนักเลือกตั้ง ชีวิตการเมืองต่อแต่นี้ไปจะเวียนวนระหว่างเขตการเลือกตั้งกับสภาผู้แทนราษฎร จนกว่าจะถึงฤดู การเลือกตั้งครั้งต่อไป

ข้อ 1 นักเลือกตั้งที่มีชัยในการเลือกตั้งจำเป็นต้องรายงานตัวต่อสภาผู้แทนราษฎร เป็นเบื้องต้น การรายงานตัวไม่ควรเป็นไปอย่างเงิบเงียบ หากแต่ควรประคองข่าวและภาพ เพื่อให้ล่วงรู้ถึงราษฎรในเขตการเลือกตั้งของตน ราษฎรจะได้รู้สึกภาคภูมิใจในตัวผู้แทนราษฎร การเดินทางไปรายงานตัวเป็นเรื่องที่พึงพิจารณาอย่างรอบคอบ นักเลือกตั้งควรจะปรึกษา โหราจารย์เพื่อเลือกฤกษ์ยามาที่ในการรายงานตัว พร้อมทั้งทำพิธีสะเดาะเคราะห์ปัดเป่ารังควาน ไร้ลวงหน้า การเลือกยานพาหนะในการเดินทางเป็นเรื่องสำคัญ นักเลือกตั้งไม่ควรท่องเที่ยวทางเท้า หรือขึ้นรถเมล์ เพราะเป็นเรื่องเสียดังค์ศรี ยิ่งขึ้นควายไปรายงานตัว ยิ่งไม่ควรทำ เพราะเป็นการ ทารุณสัตว์ หากแต่ควรนั่งรถเบนซ์หรือรถโก้หรูยี่ห้ออื่นๆ ในขั้นต้นอาจขอยืมหรือเช่าจากผู้อื่น แต่ควรตั้งเป้าหมายว่า ภายในระยะเวลาหนึ่งปี จะต้องเป็นเจ้าของรถหรูอย่างน้อยหนึ่งคัน หากนักเลือกตั้งไม่สามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้นแล้ว จะไปอาสาช่วยราษฎรได้ อย่างไร การแต่งกายเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง อย่าลืมใส่เสื้อนอกและผูกเนกไทไปรายงานตัว นักเลือกตั้ง ต้องไม่สวมเสื้อม่อฮ่อมหรือชุดพื้นเมืองอื่นใดไปรายงานตัว เพราะถือกันว่าเป็นการไม่ให้เกียรติ สภา ข้อสำคัญก็คือ นักเลือกตั้งจำเป็นต้องเริ่มฝึกเป็นวัวลิมิติน หากไม่สามารถสลัดชุดม่อฮ่อมหรือ ชุดพื้นเมืองเสียแล้ว จะเป็นวัวลิมิตินได้อย่างไร การแต่งกายจำเป็นต้องพัฒนา ในขั้นต้นชุดสากล ที่สวมใส่อาจตัดภายในประเทศ ในอนาคตจะต้องสั่งตัดจากต่างประเทศ มิจำเพาะแต่เสื้อนอก หากยังรวมถึงเสื้อเชิร์ต เนกไท ถุงเท้า เสื้อชั้นใน และกางเกงใน การใช้ 'ของนอก' จะช่วยเสริม บารมีของนักเลือกตั้ง เพราะช่วยแยกแยะความแตกต่างระหว่างนักเลือกตั้งกับราษฎร ต่อแต่นี้ไป ต้องซื้อเครื่องใช้ที่เป็น 'ของนอก' ไม่ว่าจะเป็นรองเท้า เข็มขัด หรือไฟแช็ก อีกทั้งต้องสูบบุหรี่และ

ดื่มสุราต่างประเทศ การปรับปรุงวัฒนธรรมการแต่งกายและการบริโภคเป็นเรื่องสำคัญยิ่งยวดสำหรับผู้ที่กำลังไต่เต้าสู่ชนชั้นปกครอง

ข้อ 2 นักเลือกตั้งที่ต้องการออกไปบนถนนการเมืองอีกยาวไกล จะต้องวางแผนพัฒนาบุคลิกภาพ และเข้ารับการอบรมในการฝึกพูด การอภิปรายในสภาและในที่สาธารณะเป็นงานหลักที่นักเลือกตั้งมีอาจหลีกเลี่ยงได้ หากไม่มีความสามารถในการพูดจกต้องเร่งรีบพัฒนาทักษะในด้านนี้ ส่วนการพัฒนาบุคลิกภาพมิได้จำกัดเฉพาะลีลาการย่างเท้าและท่วงทีในการพูดจา หากยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทรงผมและเครื่องแต่งกายอีกด้วย นักเลือกตั้งที่มีความรู้ภาษาอังกฤษ น้อยจะต้องยอมเสียเวลาศึกษาภาษาอังกฤษ ยิ่งไม่มีปริญญาบัตรด้วยแล้ว ยิ่งเป็นอุปสรรคต่อการก้าวขึ้นไปเป็นชนชั้นปกครอง นักเลือกตั้งจะต้องขุมศึกษาเพื่อเอาปริญญา หากจำเป็น อาจต้องจ่ายเงินซื้อ กระนั้นก็ตาม ความใฝ่รู้นับเป็นคุณสมบัติสำคัญของนักเลือกตั้ง หากนักเลือกตั้งคนใด 'ปล่อยไป' ในสภาหรือในการอภิปรายในที่สาธารณะอยู่เนืองๆย่อมทำให้ภาพลักษณ์ของตนตกต่ำลง ความใฝ่รู้ที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ก็คือ ความใฝ่รู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพราะจะช่วยเพิ่มวิสัยทัศน์ทางสังคมเศรษฐกิจการเมือง

ข้อ 3 ท่วงทีการพูดจานับเป็นภาพลักษณ์สำคัญของนักเลือกตั้ง นักเลือกตั้งหน้าใหม่จกต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและพูดจาสุภาพ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณชน ต่อเมื่อพระราชทานการเมืองแก่กล้า ความระมัดระวังตัวในท่วงทีการพูดจาอาจลดลงได้ ยิ่งเมื่อมีอำนาจทางการเมืองด้วยแล้ว อาจไม่ต้องควบคุมตนเองในเรื่องการพูดจาอีกต่อไป ในสังคมการเมืองไทย ความสุภาพในการพูดจาผันแปรผกผันกับอำนาจ ยิ่งมีอำนาจมากเพียงใด ความสุภาพยิ่งมีน้อยเพียงนั้น นักเลือกตั้งที่กักขฬะจำนวนมากยังคงได้รับเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องเพราะผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไม่ใส่ใจต่อความกักขฬะนั้น ด้วยเหตุที่วัฒนธรรมอำนาจนิยมครอบงำสังคมไทยอย่างหนาแน่น ผู้มีอำนาจมักอาศัยอำนาจในการลบเลือนความกักขฬะนั้นเสีย ดังนั้น เมื่อนักเลือกตั้งเริ่มมีอำนาจจกต้องเริ่มฝึกสำราจ จงเรียนรู้วิธีการสำราจจากนักเลือกตั้งหน้าเก่าอย่าเริ่มสำราจเมื่อยังไม่มีอำนาจ เพราะจะนำมาซึ่งความหายนะทางการเมือง ยิ่งมีอำนาจมากเพียงใด ยิ่งต้องสำราจมากเพียงนั้น ด้วยเหตุดังนี้เอง อาการการสำราจจึงกลายเป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกอำนาจ การสำราจเป็นการอภิปราย ตกเถียง หรือวิวาทะ โดยอ้างอิงอำนาจเป็น 'เหตุผล' นักเลือกตั้งที่เริ่มมีอำนาจจะต้องเริ่มสลัดหลักตรรกวิทยาและประจักษ์พยานข้อเท็จจริง ขอเพียงมีอำนาจ ก็เริ่มใช้วาทกรรมแบบสำราจได้แล้ว เพราะอำนาจย่อมอยู่เหนือเหตุผล แต่นักเลือกตั้งที่เริ่มสำราจอาจต้องฝึกปรีศิลปะมวยไทยหรือศิลปะการป้องกันตนเองอื่นๆพร้อมกันไปด้วย เพราะคู่สนทนาหรือคนฟังอาจใช้กำลังทำร้ายร่างกายเมื่อไม่สามารถทนอาการสำราจนั้นได้ การเลือกจังหวะในการสำราจนับเป็นศิลปะสำคัญที่ต้องเรียนรู้ อย่าสำราจอย่างรุนแรงเมื่อยังไม่มีใบดีการ์ด แต่การสำราจจำเป็นต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของ

ประชาชนในเขตการเลือกตั้งของตนด้วย ประชาชนในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรุงเทพมหานคร และประชาชนที่มาจากชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมักจะมีแนวความคิดและบรรทัดฐานเกี่ยวกับความสุภาพ คนเหล่านี้ทนความกักขังพะมิได้ ยิ่งความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์หย่อนยานด้วยแล้ว การสำรวจอาจทำลายคะแนนนิยมทางการเมืองอย่างสำคัญ เหตุที่นักการเมืองที่กักขังพะมิยังคงได้รับเลือกตั้งอยู่นั้น มักเป็นเพราะมาจากเขตการเลือกตั้งที่ระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังดำรงความสำคัญไว้ได้ นักเลือกตั้งเหล่านี้ได้อาศัยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในการชดเชยความกักขังพะมิของตน ข้อสรุปในเรื่องนี้ก็คือ นักเลือกตั้งจักต้องรู้จักจังหวะก้าวในการสำรวจ

ข้อ 4 นักเลือกตั้งที่มี 'มูลนาย' เมื่ออย่างทำเข้าสู่สภาอันทรงเกียรติ ก็ถึงวาระที่ต้องตอบแทน 'มูลนาย' ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นฐานทางการเมืองเพื่อให้ 'มูลนาย' ก้าวไปสู่ตำแหน่งทางการเมือง นักเลือกตั้งที่มี 'มูลนาย' จำต้องทำงานรับใช้ 'มูลนาย' ตามที่ 'มูลนาย' บงการ หาก 'มูลนาย' มีอำนาจทางการเมือง นักเลือกตั้งที่เป็นบริวารย่อมได้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองด้วย แต่ถ้าหาก 'มูลนาย' พลาดตำแหน่งทางการเมืองครั้งแล้วครั้งเล่า นักเลือกตั้งที่เป็นบริวารอาจต้องคิดถึงการเปลี่ยน 'มุ้ง' โดยการแสวงหา 'มูลนาย' คนใหม่ ซึ่งย่อมมีนัยถึงการเปลี่ยนสายสัมพันธ์อุปถัมภ์ การเลือก 'มูลนาย' จำต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน หากเลือก 'มูลนาย' ผิด อาจต้องคิดจนตัวตาย เพราะหนทางการก้าวสู่ชนชั้นปกครองไม่สดใส ทำยที่สุด นักเลือกตั้งอาจพิจารณาตั้งตัวเป็น 'มูลนาย' เสียเอง เมื่อเริ่มสามารถยึดกุมอำนาจทางการเมืองได้ นักเลือกตั้งจักต้องเริ่มสะสม ส.ส. บริวารเพื่อเป็นฐานทางการเมืองในอนาคต จงศึกษาบทเรียนจากความสำเร็จและความล้มเหลวของนักเลือกตั้งที่เคยเป็น 'มูลนาย' มาก่อน การก้าวไปเป็น 'มูลนาย' นับเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญของการก้าวสู่ชนชั้นปกครอง

ข้อ 5 นักเลือกตั้งที่เป็นหัวหน้า 'มุ้ง' จักต้องผลักดันให้พรรคการเมืองที่สังกัดเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลอย่างถึงที่สุด เพราะการเป็นฝ่ายค้านไม่เพียงแต่อดอยากปากแห้งเท่านั้น หากยังมีผลกระทบต่อฐานะการเป็น 'มูลนาย' ของตนอีกด้วย 'มูลนาย' ที่ปราศจากอำนาจทางการเมือง ย่อมไม่สามารถแสวงหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากการใช้อำนาจ การหลอเลี้ยง ส.ส. บริวารย่อมบกพร่อง หากภาวะการปราศจากอำนาจทางการเมืองนี้ครอบคลุมระยะเวลาอันยาวนาน ส.ส. บริวารย่อมอดอยากปากแห้งด้วย ในไม่ช้า ส.ส. บริวารอาจตีจากไปอยู่มุ้งอื่นนั้นย่อมหมายความว่า ฐานและอำนาจทางการเมืองถูกกัดกร่อนไปเรื่อยๆ การผลักดันให้พรรคการเมืองที่สังกัดเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลนับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ นักเลือกตั้งจักต้องลิ้มเลือนการกล่าวร้ายป้ายสีและการโจมตีในระหว่างการทำเสียงเลือกตั้ง ยิ่ง 'คู่กัด' ที่ต่ำทอกันในระหว่างการทำเสียงนั้น จักต้องหันมา 'จูบปาก' กัน และกอดคอร่วมจัดตั้งรัฐบาล 'ไม่มีมิตรแท้ ไม่มีศัตรู'

ถาวร" เป็นสัจพจน์ที่ต้องยึดให้มั่น อีกทั้งไม่ต้องคำนึงว่า พรรคการเมืองใดเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล และมีพรรคใดที่เข้าร่วมรัฐบาล อุดมการณ์และประเพณีกรรมของพรรคเป็นเรื่องไร้สาระ ไม่ควรนำมาใส่ใจในการผสมรัฐบาล นักเลือกตั้งจกต้องท่องคาถา "อำนาจเป็นเรื่องหลัก อุดมการณ์เป็นเรื่องสุดท้าย"

ข้อ 6 เมื่อพรรคการเมืองที่สังกัดตกลงเข้าร่วมผสมพันธุรัฐบาลแล้ว ก็ถึงวาระที่นักเลือกตั้งต้องแย่งชิงตำแหน่งทางการเมือง หัวหน้ามุ้งขนาดใหญ่ย่อมได้เปรียบหัวหน้ามุ้งขนาดเล็กในการแย่งชิงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการ ในวาระเช่นนี้ หัวหน้ามุ้งต้องระดม ส.ส. บริวารให้ออกมาส่งเสียงต่อสาธารณชน เพื่อบอกกล่าววว่า หัวหน้ามุ้งมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อตำแหน่งดังกล่าวนั้นอย่างไรบ้าง หากมีที่ท่าว่าหัวหน้ามุ้งจะพลาดตำแหน่ง ก็ต้องออกมาเปิดโปงความชั่วของผู้ที่มีหวังว่าจะได้ตำแหน่ง คราวนี้เป็นการป้ายสีระหว่างหัวหน้ามุ้งภายในพรรคเดียวกัน หัวหน้ามุ้งที่ยึดตำแหน่งรัฐมนตรีได้ย่อมมีโอกาสขยายมุ้งให้ใหญ่ได้ ส่วนหัวหน้ามุ้งที่พลาดตำแหน่งก็ต้องรอวันเหี่ยวเฉา ดังนั้น นักเลือกตั้งจึงแย่งชิงตำแหน่งทางการเมืองประดุจหนึ่งสุนัขแย่งกระดูก และไม่อายฟ้าอายดินที่แสดงอาการแก่งแย่งเช่นนั้น อาการ 'สุนัขแย่งกระดูก' ปรากฏให้ประชาชนเห็นทุกครั้งที่มีการผสมรัฐบาล จนกลายเป็นรายการบันเทิงหลังการเลือกตั้ง หากอาการ 'สุนัขแย่งกระดูก' มลายหายไป ประชาชนย่อมต้องผิดหวังเพราะอดได้เห็นอาการแก่งแย่งเช่นนั้น แต่นักเลือกตั้งไม่เคยสร้างความผิดหวังแก่ประชาชน เพราะยังคงแย่งชิงตำแหน่งทางการเมืองประดุจหนึ่งสุนัขแย่งกระดูกสืบต่อมา โดยที่ประเพณีกรรมเช่นนี้จะยังคงมีต่อไปในอนาคต การแย่งชิงตำแหน่งทางการเมืองเป็นธรรมชาติของนักเลือกตั้ง เพราะเข้าประสงค์ปฐมฐานของนักเลือกตั้งอยู่ที่การยึดกุมอำนาจรัฐ

ข้อ 7 หัวหน้ามุ้งที่พลาดตำแหน่งรัฐมนตรีต้องเรียกร้องตำแหน่งการเมืองที่สำคัญรองลงมา โควต้าตำแหน่งการเมืองที่ได้มา หากเป็นตำแหน่งอันมีเกียรติ ดังเช่นตำแหน่งประธานหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร อาจยึดครองไว้เอง ฟันไปจากนี้ควรจะแจกจ่ายแก่ ส.ส.บริวาร ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งที่ปรึกษา เลขาธิการรัฐมนตรีไปจนถึงตำแหน่งประจำทำเนียบรัฐบาล ในสภาผู้แทนราษฎรยังมีตำแหน่งประธานและกรรมาธิการชุดต่างๆ อีกทั้งยังมีตำแหน่งที่ปรึกษาและผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ ซึ่งเหมาะที่จะแจกจ่ายแก่นักเลือกตั้งบริวารที่สอบตก นักเลือกตั้งจกต้องประเมินฐานะของตนเองและเลือกเล็งตำแหน่งการเมืองที่เหมาะสม ตำแหน่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีเงินประจำตำแหน่ง และ/หรือมีอำนาจในการผันทรัพย์ากรแผ่นดินไปเป็นประโยชน์ของนักเลือกตั้งทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ